

Zbori v slovenskem vzgojno-izobraževalnem sistemu

Zborovsko petje ima bogato tradicijo v kulturi slovenskega naroda, kar se kaže tudi v slovenskem vzgojno-izobraževalnem sistemu. Umetniški predmeti imajo znotraj tega vloge vzgoje otroka za kvalitetno preživljanje njihovega prostega časa kot izvajalci ali kot poslušalci/gledalci kulturno-umetniških vsebin. Temu cilju sledi tudi glasbena umetnost, in sicer: vzgoja otroka v aktivnega (po)ustvarjalca ter poslušalca glasbe. Najpomembnejši del glasbene umetnosti na ravni celotne vzgojno-izobraževalne vertikale je izvajanje glasbe s petjem ali igranjem na glasbila. Tako je petje omogočeno vsem otrokom v okviru obveznega predmeta glasbene umetnosti ter tudi v okviru interesne dejavnosti zborovskega petja, kamor se otroci vključujejo prostovoljno. Glasbeno umetnost in pevske zборе vodijo strokovni pedagoški delavci z univerzitetno izobrazbo.

Predšolska vzgoja

Petje otrok je v okviru predšolske vzgoje zajeto v okviru področja umetnosti,¹ opredeljeno z nacionalnim dokumentom *Kurikul za vrtce* (Eva D. Bahovec et al., 2004). Izvaja se vsak dan v okviru rednega programa predšolske vzgoje.

V mnogih vrtcih pa v okviru nadstandardnega programa delujejo tudi vrtčevski pevski zbori. Vodijo jih vzgojiteljice ali pomočnice vzgojiteljic, ki gojijo afiniteto do glasbe. V vrtčevski zbor je lahko vpisan vsak otrok ne glede na razvitost glasbenih sposobnosti. Zborovske vaje so enkrat na teden po eno uro v dopoldanskem ali popoldanskem času. Glavni cilj predšolskega zborovskega petja je doživljanje, spoznavanje in uživanje v petju. Otroci nastopajo najpogosteje v ožjem šolskem okolju za starše.

Vsako leto je v Mariboru državno srečanje vrtčevskih zborov in plesnih skupin *Ciciban poje in pleše* (organizator *Javni sklad RS za kulturne dejavnosti*), na katerem se predstavi najmanj 20 zborov in plesnih skupin. Srečanje ni tekmovalnega značaja. Sodelujoči dobijo strokovno povratno informacijo o svojem nastopu.

Osnovna šola

Na ravni osnovne šole je petje del obveznega programa osnovne šole. Izvaja se v okviru predmeta glasbena umetnost od 1. do 3. razreda 70 ur na leto, v 4. in 5. razredu 52,5 ure na leto, od 6. do 8. razreda 35 ur na leto in v 9. razredu 32

¹ Kurikul za vrtce (Eva D. Bahovec et al., 2004) obravnava šest področij dejavnosti: gibanje, jezik, umetnost, družbo, naravo in matematiko.

ur na leto (gl. *Predmetnik devetletne OŠ*, 1998).² Cilji in vsebina vzgojno-izobraževalnega dela pri glasbeni umetnosti so opredeljeni v učnem načrtu za glasbeno umetnost v devetletni osnovni šoli (gl. Holcar A. et al., 2011).

Petje pa se sistematično vzgaja tudi v okviru pevskega zbora, ki spada pod razširjeni program oz. interesne dejavnosti. Vodenje zbora je sistemiziralo delovno mesto za strokovne delavce (gl. *Pravilnik o normativih in standardih za izvajanje programa osnovne šole*, Ur.l. RS 16/2007),³ zato mora na vsaki osnovni šoli delovati enoglasni otroški pevski zbor (70 ur na leto oz. 2 uri na teden) in večglasni mladinski pevski zbor (140 ur na leto oz. 4 ure na teden). V otroški pevski zbor so praviloma vključeni vsi otroci, ki izrazijo interes za petje v zboru, ne glede na otrokove glasbene sposobnosti. Vključenost otrok v mladinske pevске zборе pa je odvisna od otrokovega interesa in selekcije zborovodje, glede na otrokove glasbene sposobnosti. Cilji in priporočila za delo s pevskim zborom so predpisani s konceptom (Žvar D. et al., 2003).

Srednja šola

Na srednješolski ravni – gimnazijski program poteka glasbena vzgoja in znotraj tega dejavnost petja v okviru obveznega predmeta glasba le v 1. letniku 70 ur na leto.⁴ Cilji in vsebine so predpisani z učnim načrtom (Žvar D. et al., 2008).

Zborovska dejavnost se izvaja v okviru nadstandardnega programa praviloma le na tistih srednjih šolah, kjer imajo

² Šole, ki izvajajo program na narodno mešanih območjih slovenske Istre in v Prekmurju, imajo prilagojen predmetnik in tako spremenjeno število ur glasbene umetnosti.

³ Otroške pevске zборе vodijo učitelji glasbene umetnosti ali učitelji razrednega pouka, mladinske pevске zборе pa pretežno učitelji glasbene umetnosti.

⁴ V gimnazijah je glasba del obveznega predmetnika. Na umetniških gimnazijah je število ur predmetov z glasbenimi vsebinami večje in se vertikalno nadgrajujejo vsa štiri leta.

V redkih srednjih strokovnih in poklicnih srednjih šolah imajo vključeno glasbo kot 50 % del predmeta umetnost, ki se izvaja samo v 1. letniku 68 ur na leto (gl. Katalogi znanja. Umetnost: SPI in STI, 2007). Večje število ur predmetov z glasbenimi vsebinami se izvaja le v srednjem strokovnem izobraževanju – program predšolska vzgoja (ok. 500 ur/v vseh štirih letnikih).

zaposlenega učitelja glasbe (npr. gimnazije in srednješolski centri).

Glasbene šole

S šolskim letom 2010/11 je bilo v okviru mreže javnih glasbenih šol sistemizirano tudi delovno mesto zborovodje (gl. *Pravilnik o sprejemu dopolnjenega predmetnika in učnih načrtov v izobraževalnem programu Glasba*, Ur.l. RS 11/2010). V glasbenih šolah tako lahko delujejo eno- ali večglasni zbori s 70 urami vaj na leto (2 uri na teden). Cilji predmeta so opredeljeni z učnim načrtom (gl. Arko D. et al., 2011).

Iz zgoraj opisanega je razvidno, da je obstoj zborovskega petja na sistemski ravni zagotovljen le na ravni osnovnošolskega izobraževanja in v glasbenih šolah. Na višjih stopnjah izobraževanja pa je obstoj zborovskega petja odvisen od interesa učiteljev glasbe in podpore vodstva šol.

Literatura

1. Arko, D. et al. 2011. *Učni načrt. Predmet pevski zbor*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo.
2. Bahovec, Eva D. et al. 2004. *Kurikul za vrtce*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, Zavod RS za šolstvo.
3. Holcar, A. et al. 2011. *Učni načrt. Program osnovna šola. Glasbena vzgoja*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, Zavod RS za šolstvo.
4. Žvar, D. et al. 2003. *Koncept. Razširjeni program: program osnovnošolskega izobraževanja*.
5. Žvar, D. et al. 2008. *Učni načrt. Glasba: gimnazija: obvezni predmet*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, Zavod RS za šolstvo.